

Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaisneuvoston toimintasääntö (Ahall 14.11.2022)

Toiminta-ajatus ja –periaatteet

Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaisneuvosto on hyvinvointialueesta säädetyn lain tarkoittama osallistumis- ja vaikuttamistoimielin (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§).

Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaisneuvosto on pohjoissavolaisten vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja heidän läheistensä sekä heitä edustavien vammais- ja potilasjärjestöjen vaikuttamistoimielin. Vammaisneuvosto seuraa ja edistää vammaistyötä ja vammaisten asemaa Pohjois-Savon alueella.

Kokoonpano ja neuvoston kokoamisen prosessi

”Aluehallituksen on asetettava... sekä vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen vammaisneuvosto. Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vaikuttamistoimielimiin voidaan valita muita henkilöitä. Aluehallituksen on huolehdittava vaikuttamistoimielinten toimintaedellytyksistä.”

Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§

Pohjois-Savossa aluehallitus nimeää kuntien vammaisneuvostojen esityksestä hyvinvointialueen vammaisneuvostoon enintään 19 jäsentä ja heille varajäsenet. Vammaisneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sisältyvät esitykseen niin, että **Vammaisneuvosto valitsee heidät keskuudestaan järjestäytymiskokouksessa.**

Aluehallitus nimeää edustajansa asiantuntijajäseneksi ja pyytää hyvinvointialueen vammaispalveluja nimeämään oman asiantuntijajäsenensä. Vammaisneuvoston apuna toimii hyvinvointialueen tehtävään osoittama vammais- ja vanhusasiahenkilö sekä tekninen sihteeri.

Hyvinvointialueen vammaisneuvoston jäsenet valitaan niin, että jokaisen kunnan vammaisneuvoston jäsenet valitsevat keskuudestaan jäsenen hyvinvointialueen vammaisneuvostoon. Mikäli kunnassa on yhdistetty vammais- ja vanhusneuvosto, niin kunnan toimielimestä valitaan hyvinvointialueen vammaisneuvostoon vammaisia edustava jäsen. Jäsen ei **pääsääntöisesti** voi olla luottamushenkilö tai virkamies, vaan hänen on edustettava neuvoston kohderyhmää.

Aluehallitus käynnistää antamalla nimeämispyyntön. Hyvinvointialueen vammais- ja vanhusasiahenkilö toimii yhteyshenkilönä ja lähettää kuntien vammaisneuvostoille tai vanhus- ja vammaisneuvostoille pyynnön nimetä jäsen hyvinvointialueen vammaisneuvostoon. Vammais- ja vanhusasiahenkilö kokoaa vammaisneuvostojen ja vanhus- ja vammaisneuvostojen puheenjohtajat yhteiseen kokoukseen, joka voi olla sähköinen.

Kuntien vammaisneuvostojen yhteinen kokous varmistaa, että vammaisneuvostossa on edustajat

keskeisistä vammais- ja pitkäaikaissairaiden ja heidän läheistensä ryhmistä ja noudattaa säädettyä sukupuolijakaumaa. Kokouksen päätöksenä syntyvä esitys välitetään aluehallitukselle, joka nimeää kokouksessaan edustajansa hyvinvointialueen vammaisneuvostoon.

Toimikausi

Toimikausi noudattaa aluehallituksen toimikautta. Toimikausi jatkuu, kunnes uusi hyvinvointialueen vammaisneuvosto on valmis aloittamaan toimintansa.

Hyvinvointialueen vammaisneuvoston jäsenyys ja varajäsenyys edellyttää kuulumista kunnalliseen vammaisneuvostoon tai vammais- ja vanhusneuvostoon.

Kokouskäytännöt

Vammaisneuvoston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja. Sen lisäksi neuvosto on kutsuttava koolle, mikäli vähintään kuusi jäsentä sitä vaatii. Kokous on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja kymmenen jäsentä osallistuu kokoukseen (11 kokousedustajaa).

Kokouksen esittelijänä toimii puheenjohtaja. Sihteerinä toimii vammais- ja vanhusasiahenkilö. Neuvosto kokoontuu vähintään 4 kertaa vuodessa. Kokous on kutsuttava koolle vähintään viikkoa ennen kokousta.

Kokoukset voivat olla sähköisiä. Kokoukset voidaan järjestää hybridimallilla esimerkiksi etäkokouspisteitä hyödyntäen. Tapaamiskäytännöistä sovitaan hyvinvointialueen vammaisneuvoston ensimmäisessä tapaamisessa.

Vammaisneuvoston esityslistat ja pöytäkirjat viedään hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmään Dynastyyn. Sieltä materiaalit julkaistaan hyvinvointialueen kotisivulla sekä Cloud Meeting – ohjelmistoon, jota käytetään kokoushallinnassa. Kokousmateriaalit on toimitettava osallistujille heidän toivomassaan muodossa. Sähköisten materiaalien täytyy olla saavutettavia ja esteettömiä.

Vammaisneuvosto voi kutsua kokouksiinsa tarvittavia asiantuntijoita.

Kokouspalkkio ja matkakustannukset

Kokouksiin osallistuvat henkilöt saavat kokouspalkkion, niin, että puheenjohtaja saa 150 euroa ja jäsen 100 euroa. Matkakustannukset korvataan kokoukseen osallistujien ja avustajien osalta.

Vammaisneuvoston tehtävät

Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella”

Laki hyvinvointialueesta 32§ 2. mom.

- Vammaisneuvoston tehtävänä on lisätä ja parantaa vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä heidän läheistensä osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tehtävänä on huolehtia siitä, että vammaisia ja pitkäaikaissairaita henkilöitä sekä heidän läheisiään kuullaan ja kuunnellaan heitä koskevissa asioissa. Hyvinvointialueen vammaisneuvosto toimii sanansaattajana vammaisia ja pitkäaikaissairaita edustavien ryhmien ja päättäjien välillä.
- Yhteistyö kuntien vammaisneuvostojen kanssa.
- Vammaisneuvosto laatii vuosittain toimintakertomuksen toiminnastaan ja esittää toimintasuunnitelman sekä arvion tarvitsemistaan toimintamäärärahoista.
- Vammaisneuvosto voi järjestää keskustelutilaisuuksia ja koulutuksia, ottaa kantaa, tehdä esityksiä ja ehdotuksia sekä antaa lausuntoja vammaisia koskevissa asioissa. Se myös kannustaa kaikkia vammaisia ja heidän läheisiään osallistumaan ja vaikuttamaan.
- Vammaisneuvosto nimeää tarvittaessa edustajansa eri työryhmiin. Edustajan kulut on huomioitava työryhmäosallistumisen mahdollistamiseksi.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen tehtävät

- Hyvinvointialue osoittaa vammaisneuvoston toiminnalle esteettömät kokoustilat. (sähköisten tapaamisten mahdollistaminen, hybriditilat tms.)
- Hyvinvointialue huolehtii kokousten tarvitsemista järjestelyistä. Mikäli kokoukset vaativat sähköisiä laitteita, niin hyvinvointialue varmistaa ne osallistujille sekä kouluttaa niiden käyttöön.
- Vastaa kokouksista aiheutuneista kustannuksista.
- Tukee toimintaa ja järjestää tarvittaessa neuvontaa toiminnan tueksi.
- Antaa tarvittaessa apua kokousasioiden valmisteluun sekä kokouksen sihteerin ja esittelijän tehtäviin. Tässä ohjesäännössä tehtävät on sisällytetty vammais- ja vanhusasiahenkilön tehtäviin.
- Huolehtii, että kokouksessa on tarvittaessa yleisavustajia.
- Huolehtii mahdollisuuksien mukaan tarvittavasta tulkkauksesta.
- Resursoi vammaisneuvoston toimintaa taloudellisesti.
 - Kokouspalkkiot
 - Kokouksiin osallistuvien henkilöiden ja heidän avustajiensa matkakustannukset. Vammaisneuvostoon kuuluvien osallistumista on tuettava parhaalla mahdollisella tavalla.
 - Toimintamäärärahat toimintasuunnitelman mukaisesti koulutuksiin ja seminaareihin
 - Varautuminen tulkkipalveluihin

Vammais- ja vanhusasiahenkilön tehtävät

Vammais- ja vanhusasiahenkilö ohjaa ja neuvoo vammaisia henkilöitä ja heidän läheisiään vammaisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Hän on maakunnassa vammaisten ihmisten äänen vahvistaja ja sillanrakentaja eri toimijoiden kesken. Vaikka tehtävä kuuluu hyvinvointialueelle, hän on itsenäinen ja riippumaton viranomaisena, jolle ei kuulu vammaisasioiden suunnitteluun ja päätösvalmisteluun liittyviä tehtäviä muuta kuin mitä edellä todettiin. Vammaisasiaan käytetään 50 % työajasta ja vanhusasiaan 50 % työajasta.

Vammaisneuvostossa vammais- ja vanhusasiahenkilön tehtävänä:

- Toimii hyvinvointialueen vammaisneuvoston sihteerinä ja valmistelee yhteistyössä vammaisneuvoston kanssa aluehallinnon käsiteltäväksi vammaisneuvoston nostamia esityksiä;
- Toimii linkkinä Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja sen toimialueella toimivien kuntien vammaisneuvostojen ja vammais- ja pitkäaikaissairaiden järjestöjen välillä;
- Seuraa vammaisten henkilöiden olosuhteisiin, oikeuksiin, palvelujen kehittämiseen ja valmisteluun sekä esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyvää yhteiskunnallista keskustelua ja tutkimusta sekä perehdyttää hyvinvointialueen henkilöstöä näistä teemoista.
- Raportoi aluehallinnolle vuosittain tehtäväkuvaansa liittyvistä asioista ja vammaispalveluille suunnatusta palautteesta.

Prosessi

Laatija: Anne Aholainen, projektipäällikkö osallisuus ja järjestöt, POSOTE20 -hanke

Kommenttikierrokset ja versiot

- Versio 0.1. Asiantuntijaraati: Mika Saastamoinen, Invalidiliitto ry; Osmo Turkki, Ylä-Savon asperger- ja autistimiyhdistys ry; Hannu Ilonen, Varkauden Invalidit ry; Tuomo Burman, Pohjois-Savon näkövammaiset ry
- Versio 0.2. Yhteinen kysely vammais- ja vanhusneuvostoille kuntiin: 4 vammaisneuvoston kommentointia, 6 ikäihmisten neuvoston kommentointia, 7 molempia toimintasääntöjä. 16 eri kunnasta. Versio 0.2. kirjoitettu lausuntojen pohjalta. Seuraavat asiat pohdittavaksi.
- Kahdessa lausunnossa toivottiin varajäseniä varsinaisille jäsenille.
 - Useammassa lausunnossa tähdennettiin, että jäsenen tulee edustaa vammaisia henkilöstä (vammaisjärjestöt, pitkäaikaissairaiden järjestöt) tai vanhuksia (eläkeläisjärjestöjä). Jäsenet eivät saa olla luottamushenkilöitä eivätkä virkasuhteessa olevia henkilöitä.
 - Kokouspalkkiot on määriteltävä lautakuntatasoiseksi. Avustajien palkkojen maksaminen? Matkakustannuksiin sisältyvät asiat määriteltävä.
 - Vammaisasiahenkilöä pidettiin tarpeellisena. Useassa lausunnossa ehdotettiin perustettavaksi vanhusasiahenkilön tehtävä.
- Versio 0.3. Laaja johtoryhmä 16.2.2022 käsittelee toimintasäännöt ja lausunnoissa ehdotetut muutokset.
- Versio 0.4. Aluehallitus hyväksyy ja tekee nimeämispyyynnön 13.6.--> Versio 1.0.
- Versio 1.1. Kokemukset nimeämisprosessista sekä yhteiskokous kuntien vammaisneuvostojen sekä vanhus- ja vammaisneuvostojen kanssa (27.10.2022)

